Türk Futbolunda Video Yard?mc? Hakem (VAR) Uygulamas?na Yönelik Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Türk Futbolunda Video Yard?mc? Hakem (VAR) Uygulamas?na Yönelik Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31842

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Türk Futbolunda Video Yard?mc? Hakem (VAR) Uygulamas?na Yönelik Tutum Ölçe?i, 2020 y?l?nda Kayhan, Bardakç? ve Caz taraf?ndan, Türkiye futbol camias?ndaki payda?lar?n VAR sistemine kar?? geli?tirdikleri tutumlar? çok boyutlu olarak ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir araçt?r. Ölçek, futbol maçlar?nda **VAR teknolojisinin** uygulanmas?n?n yaratt??? alg?lar?, memnuniyeti ve sistemin gelece?ine yönelik görü?leri bilimsel yöntemlerle de?erlendirmeyi hedeflemektedir. Geli?tirme sürecinde kapsam geçerli?i için uzman görü?üne ba?vurulmu?; yap? geçerli?i ise **Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA)** ve **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** ile test edilmi?tir. Ölçek, 4 alt boyuttan ve 20 maddeden olu?maktad?r.

Anahtar Kelimeler

Tutum Ölçe?i, VAR, Türk Futbolu, Psikometri, Ölçek Geli?tirme, Tutum, Spor Psikolojisi

Yazarlar

Recep Fatih Kayhan, Serhat Bardakç?, Çi?dem Caz

Amaç

Ölçe?in temel amac?, Türk futbol liglerinde uygulamaya konulan Video Yard?mc? Hakem (VAR) sistemine yönelik sporcular?n, teknik heyetin, kulüp yöneticilerinin, hakemlerin, medyan?n ve taraftarlar?n tutumlar?n? ve alg?lar?n? güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. VAR sisteminin futbolun do?as?, seyir zevki ve adaleti üzerindeki etkilerine dair subjektif görü?leri nicel verilere dönü?türmek, sistemin etkinli?inin de?erlendirilmesi ve geli?tirilmesi için kritik bir zemin sunmaktad?r.

Bu araç, Türkiye'deki spor bilimleri ara?t?rmac?lar?na, VAR uygulamas?n?n sosyo-psikolojik etkilerini inceleme ve bu tutumlar?n demografik de?i?kenler veya futbolla ili?ki düzeyi ba?lam?nda nas?l farkl?la?t???n? analiz etme imkan? sa?lamaktad?r.

Yap?

Türk Futbolunda VAR Uygulamas?na Yönelik Tutum Ölçe?i, bireylerin VAR sistemine ili?kin **bili?sel, duyu?sal ve davran??sal e?ilimlerini** ölçen çok boyutlu bir yap?y? temsil etmektedir. Ölçek, faktör analizleri sonucunda belirlenen 4 alt boyuttan olu?maktad?r. Bu alt boyutlar, muhtemelen sistemin adalet alg?s?, oyunun ak???na etkisi, seyir zevkine etkisi ve sistemin gelece?ine yönelik inançlar gibi temalar? kapsamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek, toplamda 20 maddeden olu?makta olup, baz? maddeler (olumsuz anlam içerenler) tersine puanlama gerektirmektedir. Bu yap?, VAR sistemine yönelik hem olumlu hem de olumsuz tutum bile?enlerini yakalamay? amaçlamaktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar? titizlikle yürütülmü?tür. ?lk a?amada, ölçek madde havuzunun konuyu ne ölçüde temsil etti?ini belirlemek amac?yla **kapsam geçerli?i** uzman görü?leri al?narak incelenmi?tir.

Yap? geçerli?i ise iki temel istatistiksel yöntemle de?erlendirilmi?tir: Ke?fedici amaçl? Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve teorik yap?n?n verilerle uyumunu test etmek için kullan?lan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA). Bu analizler, ölçe?in 4 alt boyutlu yap?s?n?n istatistiksel olarak sa?lam oldu?unu ve kavramsal yap?y? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??malar?, ölçüm sonuçlar?n?n tutarl?l???n? ve istikrar?n? göstermek amac?yla gerçekle?tirilmi?tir. ?ç tutarl?l?k güvenirlik analizleri kapsam?nda, maddelerin ayn? yap?y? ölçme derecesini gösteren **Cronbach Alfa** iç tutarl?l?k katsay?s? hesaplanm??t?r.

Ayr?ca, ölçe?in iki yar?s? aras?ndaki tutarl?l??? de?erlendirmek üzere **Spearman-Brown yar?lama güvenirlik katsay?s?** hesaplamalar? yap?lm??t?r. Ölçe?in zaman içindeki kararl?l???n? belirlemek amac?yla ise **test-tekrar test uygulamas?** ba?lam?nda de?erlendirmeler yap?lm??t?r. Bu yöntemler, ölçe?in yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu do?rulam??t?r.

Faktör Analizi

Ölçek geli?tirme sürecinde, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? ortaya ç?karmak için öncelikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?lm??t?r. AFA, ölçe?in 20 maddesinin 4 anlaml? alt boyuta ayr?ld???n? göstermi?tir.

Daha sonra, bu 4 faktörlü yap?n?n teorik modelle uyumunu test etmek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r. DFA sonuçlar?, önerilen 4 alt boyutlu modelin veri setine mükemmel veya kabul edilebilir düzeyde uyum sa?lad???n? göstererek ölçe?in yap? geçerli?ini kesinle?tirmi?tir.

Araç

Test Türü: Tutum Ölçe?i Geli?tirme

ARABPSYCHOLOGY.COM

Biçim: Yaz?l? Anket (Kendi kendine doldurulur)

Derecelendirme: Ölçek 7'li Likert tipi derecelendirme kullanmaktad?r. Puanlama, "7= Tamamen Kat?l?yorum", "6= Kat?l?yorum", "5= K?smen Kat?l?yorum", "4= Karars?z?m", "3= Pek Kat?lm?yorum", "2= Kat?lm?yorum" ve "1= Kesinlikle Kat?lm?yorum" ?eklinde yap?lmaktad?r. Olumsuz maddeler tersine kodlanmal?d?r.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Türk futbolu payda?lar? (Taraftarlar, sporcular, yöneticiler, medya mensuplar? vb.)

Ya? Grubu: Yeti?kin

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, Türk futbol camias?n?n geni? bir kesimini kapsamaktad?r.

Test Metodolojisi: 7'li Likert tipi yan?t format? kullan?larak kat?l?mc?lar?n VAR uygulamas?na yönelik kabul, karars?zl?k veya reddetme düzeyleri belirlenir. Toplam puan, tutum düzeyinin genel bir göstergesidir.

Anahtar Kelimeler

Tutum, VAR, Futbol, Ölçek Geli?tirme, Cronbach Alfa, Spearman-Brown, Likert

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Recep Fatih Kayhan

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: fatihkayhan8@hotmail.com (Sorumlu Yazar)

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2020 (Yay?n tarihi esas al?nm??t?r).

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari kullan?m? veya yeniden üretimi için yazar(lar) ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. ?leti?im e-posta adresi: fatihkayhan8@hotmail.com.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Kayhan, R. F., Bardakç?, S. ve Caz, Ç. (2020). Türk Futbolunda Video Yard?mc? Hakem (VAR) Uygulamas?na Yönelik Tutum Ölçe?i geli?tirilmesi. *OPUS-Uluslararas? Toplum Ara?t?rmalar? Dergisi, 16*(27), 571-596. https://doi.org/10.26466/opus.673635

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden eri?ilebilir: dergipark.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: turk-futbolunda-video-yardimci-hakem-var-uygulamasina-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf

Türk Futbolunda Video Yard?mc? Hakem (VAR) Uygulamas?na Yönelik Tutum Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek 4 alt boyut ve 20 maddeden olu?maktad?r. A?a??da örnek maddeler verilmi?tir. Ölçekte * i?areti ile belirtilen maddeler olumsuz anlam içerdi?inden puanlama yap?l?rken **tersine kodlama** yap?lmal?d?r.

Örnek Maddeler:

*VAR uygulamas?, futbolun seyir zevkini dü?ürmektedir.
VAR sistemiyle birlikte futbolda tart??mal? pozisyon say?s? azalm??t?r.
VAR sistemi geli?tirilerek devam etmelidir.
*Kulüp yöneticileri VAR hakk?nda yeterince bilgi sahibi de?ildir.

ARABPSYCHOLOGY.COM